

VIKERKAAR

EESTI NOORSOO RAAMAT-AJAKIRI

VII AASTAKÄIK

Nr. 19

Toimetaja M. NURMIK

1932

279

· Dasil Jan

AR RIKI Raamatukogu

Fööniklaste laev II

TÖÖKOOL TALLINNAS

4. Kulla ja pisarate linn. (Järg.)

Me leidsime vaba tüheme ja aetasime oma kotid sinna; Hasaabia sidus eeslid tulba külge ja riputas neile raiutud õlgi ette. Ta töötas asju valvata ja mitte kuhugi ära minna, kuna Sofer, olles võtnud kaasa mõned rohupudelikesed, läks minuga linna.

Tänavad olid samasugused nagu Siidonis — kitsad, täis inimesi, kes tulnud mulle tundmatuist maist. Mõnikord sattus meie teele ehitud kaarik, millel istus tähtis isik kirjut päevavarju hoidva teenriga. Siis meie tee sulges kivimüür väravatega, mille kõrval istusid sõdurid ja mängisid täringutega.

Olles küsinud, kelle juure me läheme, nad lasksid meid edasi minna. Sattusime väikesele platsile, mida piirasid kaunid, hästiehitatud kivimajad. Üks neist oli suurem teistest, siledaist heledavärvilistest kividest, kolme aknareaga seintes, kirjade eesriiete ja puuvõredega akende ees. Katus oli tal vast, mis hiilgas nagu kuld.

Need olid kuulsad kuninglikud lossid ja tempel.

Siin kõik olid ametis ehitusega. Töölised tassisid puuvankreil kivipanku, mürdsid kangidega kaljust pinda, sääd- sid tahutud kivitahvleid kohale ja määrisid nende vahesid lubjaga.

Sofer vangutas pääd ja sosistas:

„Kui palju selliseid inimesi nagu sinu isa Jakiir on jätnud oma elu kuningas Saalomoni losside ehitusel!“

Viisin Soferi kõrvale. Meile tuli vastu salk sõjamehi piikidega ja läikivate vaskkiivritega. Neli suurekasvulist neegrit kandsid kullaga kaunistatud kandetooli. Kandetoolil istus musta, halliksmineva habeme ja pikkade käharduvate juustega mees. Tal oli pääs kuldne võru.

Toolil kõrval kõndis sõduriks riidetatud minuvanune poiss; kõik relvastus — mõök, vaskkiiver, soomusrüü — oli ehtis.

Mees kandetoolil vaatas tähepanelikult Soferit, andis käevõrusid kandva käega märku, ja neegrid peatusid:

„Kes sa oled, vanamees, ja kust sa tuled?“

Purpursed kuld triipudega riided ja kaaslaste aupaklik vaikimine näitasid, et kandetoolil istus keegi väga tähtis suurnik.

Ristasin Soferi eeskujul oma käed rinnal. Sofer vastas:

„Mu silmad näevad halvasti. Ma ei tea, kellega kõnelen. Sellepärast andesta, kui ma ei osuta sulle niipalju aupaklikkust,

kui sa väärid. Olen Sofer-rafa, rändur ja arst, kes parandab tõbesid ja kergendab inimeste kannatusi. Õppisin baabuloni tarkade, baktria mobeedide²¹ ja india maagide juures. Kõik maalt maale ja otsin kohta, kus inimesed elavad õnnelikult.

„Noh, ja kuidas on? Kas oled näinud maid ja rahvaid, kes elaksid muredeta ja kannatusteta?“ Toolil istuva mehe silmad vaatasid pilkavalt. Mustad teenrid pühkisid higi otsaesiselt.

Sofer vastas:

„Olen näinud igasuguseid kannatusi ja rõhutute pisaraid, sest rõhujate käes on jõud ja nad kuulutavad piitsaga oma tahtmist.“

Soomusrüüs poiss viipas oma väikese mõõgaga ja hüüatas:

„Neid pekstakse veel vähe, need mustad põlluharijad julgevad veel karjuda ja kaebelda. Kui minu isa Saalomon karistas neid piitsaga, siis mina tahan nuhelda neid okaspiitsaga!“

Ümberolijad löid käsi kokku ja rääkisid:

„Kui palju jõudu ja julgust on noores kuningapojas! Temast tuleb range²² kuningas!“

Mees kandetoolil ütles:

„Mu poeg Roboam, pane oma mõök tuppe! Sul tuleb ta haarata pärast, kui pead kaitsma oma kuningriigi aardeid²³.“

Siis ta pöördus uuesti Soferi poole:

„Kas tõesti sa ei ole leidnud õnnelikke inimesi siin, kuningas Saalomoni maal? Vaata, millised ilusad hooned ehivad päälinna, millised kõrged müürid kaitsevad teda. Kas ei ole lõppenud sõjad naabritega ja kas ei läbi suured killavoorid seda maad? Kas sa ei näe, kuidas selle maa rikkused kasvavad?“

Soferi nägu hõõgus vihast:

„Ühtede salved täituvad kuhjaga nisust ja odrast ja surutõrred on täis uut viina, kuid teised ei tea, millega täita oma nutvate laste kõhud, kui maksunõudjad on viinud nende viimased jahupeotäied.“

Mees kandetoolil pöördus triibulises rüüs mehe poole ja ütles tasa:

„Josafat Ben-Ahilud²⁴, sa kirjuta täna üles see kõnelus võõramaalasega. Kuid sulle, Sofer-rafa, ma ütlen: kõik rõhutute kaebused ja pisarad on tühine. Need tasutakse neile tei-

²¹ Mobeedid — baktrialaste, praeguses Turkestanis elanud tuld kummardava rahva õpetatud preestrid ja arstid.

²² karm, vali.

²³ varandusi, väärtasju.

²⁴ Josafat Ben-Ahilud oli kuningas Saalomoni ajalookirjutaja, kes ülistas kõiki ta tegusid.

ses maailmas sajakordselt. Kõver ei saa muutuda sirgeks ja mida ei ole, seda ei saa loendada²⁵. Kellele on määratud olla vaene, see ei saa rikkaks. Ori peab kannatlikult töötama oma isanda kasuks, sest kes künnab muidu rikka mehe põllu? Kõik on tühi töö ja vaimu närimine!“

Mees kandetoolil andis käega märku, ja neegrid astusid ühtlasel sammul edasi.

„Sa muidugi said aru, et see oli kuningas Saalomon ise,“ ütles Sofer. „Kas märkasid kuldkrooni ta pääs? Kuid kus on ta tarkus? Ta ehitab maju endale ja oma naistele, killavoorid käivad läbi terve Iisraelimaa, Egiptusest Baabülioni ja tagasi. Kuid kas nägid, kuidas põlevad põlluharijate silmad, kui lohus on nende põsed ja kui närused nende riided? Kas sa ei näinud kärnaseid lapsi, kelle kõhud on alati tühjad? Kuninga keldrid ikka enam ja enam täituvad kulla, hõbeda ja vasega, kuid inimesed, kes töötavad ta põldudel, nõrkevad ikka enam ja enam. Kuuldes kuninga rikkustest tulevad siia sõdurid teistest maadest ja siis ei ole kedagi, kes kaitseks maad. Võõramaalased hävitavad targakskiidetud kuninga lossid, riiusuvad ta kulla ja rikkuse, ja müüvad kõik inimesed orjaks. Kus on siin tarkus? Sellises tarkuses on palju häda, ja mida enam kiidetakse kuninga tarkust, seda enam pisaraid valavad need, kes töötavad ta kasuks...“

Ja Sofer vangutas kurvalt halli pääd.

Väljusime kuninga õuest, läbisime kärarikka turu, käisime „Kalavärvais“, kus müüdi siidoni soolakala, „Puuseppade orus“ ja „Kangrute väljal“, käisime kõigi siidoni ja tüürose kaupmeeste juures ja küsitlesime kümnikke ja ehitajaid majade juures, kas nad ei ole kuulnud puusepp Jakiirist. „Ei ole näinud teda ega kuulnud temast,“ vastasid kõik.

Kuid üks kaupmees, kes kauples merevaigu ja teiste merest saadavate aaretega, kuulis meie juttu ja hüüatas:

„Oodake, mulle jutustati „Jakiiri lausumisest“. Kas see ei ole tema? Siia tuli Kaaria vürst Illa-Zar. Ta oli üleni kaetud haavadega ja vaevles raskesti valude käes. Mingi rohu-kaupmees müüs talle talismani haiguste vastu siidonlase Jakiiri lausumisega, kes olevat viidud kaugeile maale. Otsige üles Kaaria vürst ja küsige Jakiiri talismani näha. Olen kuulnud, et ta peatuvat kõrgeaulise Malluhi juures.“

5. Loe läbi ja anna teisele.

Malluhi majas meid viidi kohe sisemisse ruumi. Teenijaneeger ütles, et me ei teeks müra, ja eemaldus. Eesriide tagant tuli välja Malluh, tõstis sõrme huultele ja kutsus meid

²⁵ üles lugeda.

enda juure. Läksime teise tuppa. Sää! lebas voodis karmi, kortsulise näoga mees. Ta hallid juuksed olid laiaili vabarna-värvi padjal. Ta oli meelemärkuseta ja vabises palavikus. Vahetevahel ta karjus nagu laeva juhtides:

„Purjed kõvemini! Ärge kartke tormi! Kirved valmis!“

Haige rahunedes Sofer istus ta kõrvale, kompis ta kätt ja vallandas toredad rõivad. Haige rinda katsid kummalised joonised ja armid mõõgahoopidest.

Korruga haige hakkas korisema, hingeldama, ta silmad läksid pungi. Ta rebis kotikese kuldsest kaelakeelt ja heitis kõrvale.

„Ta lämmatab mind, kisub põhja! Andke mu kirves! Ma upun, andke mulle köis...“

Sofer haaras kausi ja löikas haava haige õlga. Kausi täitudes verrega Sofer sidus haava kinni ja valas haigele suhu rohtu oma klaasist. Haige ohkas sügavasti, avas silmad ja vahtis Soferile otsa.

„Surm juba lehvitat oma musti tiibu mu kohal. Kas ma jään ellu?“

„Rahustu,“ vastas Sofer. „Sa oled tugeva ehitusega, oled loodud pikaks eluks ja võitluseks tormidega. Ole ettevaatlik vihas, mõõdukas pidutsemises ja mõistlik tegudes.“

„Sa andsid mulle elu tagasi, vanamees, nägin end juba mere põhjas, kus hiigelsuur polüüp tahtis mu neelda. Kui vajad abi, siis vürst Illa-Zar on alati valmis tasuma oma tänuvõlga...“ Ta sulges silmad ja hakkas uinuma, karjatades vahetevahel ärevalt.

Ma kummardusin ja tõstsin maast katkirebenenud kotikese ja sellest välja kukkunud õhukese kokkukeeratud vaskplaadikese. See oli üleni kaetud väikeste tähtedega. Oskasin juba nii palju lugeda, et sain aru esimesest reast:

„Loe läbi ja anna edasi teisele.“

Malluh, nähes kotti mu käes, ütles:

„See on talisman sajaiuhe haiguse vastu. Kuid ta tõi õnnetust mu külalisele. Sestsaadik kui mu lugupeetud sõber pani ta endale kaela, ta jäi veel haigemaks. Sina, poiss, ära mängi talismaniga, muidu kärvad ka veel. Anna ta koerale nuusutada ja siis mata maha, paludes Melkartit²⁶.“

*Malluh kutsus meid
enda juure.*

²⁶ merejumal.

Malluh ei tahtnud Soferit ära lasta, nõudes, et see hakkaks teda arstima. Vanamees ajas vastu.

„Olen vana ja nõrk. Lase mind hommikuni puhata ja jõudu koguda.“

Me pöördusime tagasi karavan-seraisse. Lökke ääres istudes ma andsin talismani Soferi kätte. Vanamees võttis oma suurendusklaasi ja hakkas lugema. Äkki ta sattus ärevusse, hakkas ohkima ja kõhima ja ütles mulle sosinal:

„Terita oma kõrvu, ära karju ega naera. Kuula, mis ma sulle loen.“ Ta hakkas sõrmega mööda plaati vedades veerima sinna kritseldatud tähti:

„Loe läbi ja anna teisele edasi. Kuulgu see, kellele see kirjutatud.“

Igaüks, kelle ligimene sattunud hätta, mõistab mu muret.

Aanaki pojad, püüdke aidata, kui kuulete mu palvet. Olen siidonlane, puusepp Jakiir Avali asundusest, mis kuulus oma merimeeste poolest. Tüürose kuningas Hiiram saatis mu koos teiste siidoni töölistega kuningas Saalomoni juure Jeruusalemma. Kuid teel meie laev pöördus ulgumerele ja tuli kõrge kaljusaare lähedale, millel kasvab üksik murtud ladvaga seeder. Siin meid tabas meriröövel Lala-Sori jõuk. Ta saatis igühe meist ise külge orjaks müümiseks. Mind viidi laevale, mis purjetas Melkarti sammaste taha. Kaanarimaal²⁷, mis asub õnnelikkude saarte vastu, laevamehed müüsid mu kuldliiva eest, mida on palju siin maal. Nüüd olen ahelais ja teen rasket tööd. Kaanari kuningas sunnib mind vaskmööku ja -kirveid valama ja lossi ehitama. Kaanarlased on metsikud ja elavad metsas nagu loomad. Selle kirja ma kirjutan vaskplaadile ja annan ta laevameestele. Kes teda juhtub lugema, öelgu siidonlastele, et nad päästaksid mu raskest vangipõlvest. Hoidku kõikvõimas Baal selle talismani kandjat õnnetustest ja äkilisest surmast. Kuid mis juhtub edasi, seda teab ainult Baal, tema nimi olgu kiidetud.“

Värisisin üleni, niivõrd vapustas mind see kiri.

Sofer vaatas mulle välkuvate silmadega otsa, pani käe mu pääle ja küsis:

„Noh, mis sa, Elisar, arvad sellest kirjast? Ja mis sa tahaksid teha?“

Ma ei teadnud, kas nutta või naerda.

„Tahan saada merimeheks, et purjetada Kaanarimaale ja päästa isa,“ vastasin.

Sofer haaras kätega oma päa ja istus kaua liikumatult, vahtides tulle. Mõlemad eeslid närisid rahulikult raiutud õlgi. Eesliajaja magas.

²⁷ Kaanar — vana nimetus praegusele Marokole.

Lõpuks Sofer ütles:

„Peame pöörduma tagasi Siidoni ja kõik jutustama su ema Am-Lailile. Lähen siis kuninga enda juure ja palun, et ta saadaks laeva Kaanarimaale ja laseks oma siidonlase välja osta. Siit, Jeruusalemast, peame lahkuma nii ruttu kui saab, muidu kõikvõimas Malluh peab meid veel kinni ja paneb oma kõhtu arstima.“

Sofer võttis oma kotist õhukese, valge nahkrulli. Ta tõmbas selle sirgu ja hakkas läbi klaasi vaatlema. Olin seda rulli juba mitu korda enne näinud. Sinna oli joonistatud: maailma keskpunkt²⁸, mäed ja jõed, mered ja saared. Sofer otsis sõrmega, vangutas pääd ja pomises:

„Kus on Kaanarimaa? Kus on „õnnelikud saared“?“

Mina aga võitlesin unega, silmad aina kippusid kinni vajuma. Öö külmenes. Pöördusin kord ühele, kord teisele küljele, soendades kord rinda, kord selga. Kustki kaugelt kostsid veel Soferi sõnad:

„Jälle sa, Sofer-rafa, lähed hulkuma nagu su sõber Sanhuniafon Kartaagost, ja jälle jood põhjani kibeduse karika. Maga, ben-ben, maga...“

*Võis sülla kõhu täis, —
kui aga raha leidus.*

²⁸ Vanasti oldi arvamises, et maa on sõõrikujuline.

Kolmas jagu.

Lala-Sor, merede hirm.

1. Põhjanaan hulgub taevas ringi.

Asusime koduteele väga vara, kui terve linn alles magas, kauplused olid veel suletud ja tänavad mähitud tumelilladesse varjudesse. Ainult kauge mäe tipp roosatas, ennustades koitu. Tänavail hulkusid karjadena pelglikud koerad. Meie mööda sõites nad söötsid teelt kõrvale.

Linnavärvad olid juba avatud ja nende ette kogunes käratsev jõuk teelisi. Raskel sammul lähenes kaheküüruga kaameleid, kandes pikki viljakotte ja õlikruuse. See oli kuningas Saalomoni killavoor, mis viis tüürose kuningale Hiiramile tasu saadetud meistrite ja tööliste eest.

Selle voriga võis kartmatult sõita, sest teda kaitsesid ratsanikud kuumaverelistel, leopardinahkadega kaetud hobustel. Ratsanikud kihutasid teel, keerlesid, loopisid odasid õhku ja karjusid:

„Rutemini, rutemini, tasakäijad!“

Läksime kiiresti. Eeslid olid nüüd endisest ergemad, sest Sofer oli ostnud neile otri.

Juba teise päeva õhtul jõudsime Jafosse. Nägin kaugelt meie „Kokab-Tsafoni“ saledat masti. Ta kiikus merel karide taga, kaugel rannast.

Astusime lodjamehe paati ja lasksime endid laevale sõuda. Lodjamees juhtis paadi osavalt läbi karide, kuid polnud kerge pääseda laevale. Lained loopisid paati ja ähvardasid ta purustada vastu laevakülge. Sellepärast laevamehed heitsid meile alla köie, millel silmus otsas. Sofer sidus selle endale ümber keha ja nõnda ta hiivati üles nagu kott. Samal kombel pääsin minagi üles.

Me leidsime endile koha laeva eesotsas tekil. Oli palju reisijaid, väljanägemiselt kaupmehi, kes täitsid kõik kohad laeval. Nad olid rietatud uhkeisse egiptuse rõivastesse, mis kaunistatud ääriste ja värviliste paeltega. Nad lebasid vaipadel kottide hulgas ja kaebasid, et ootavad juba hommikust pääle ärasõitu.

Olles kaetud tolmuga, mis tungis läbi kõigi riiete, me kaua pesime endid Soferiga, ammendades nahkämbriga vett me-

rest. Oli hää olla siin laeval värske meretuule käes ja puhata pärast kõrvetavat päeva mahalaotatud mantlil.

Kõik vaatasid kaldale: nähtavasti oodati veel kedagi. Lõpuks paistsid kaks hobueeslit üksteise järel. Nad kandsid kandetooli, millel lebas keegi purpurse vaiba all. Taga käisid kaks kaamelit kaubapakkidega; kandetooli kõrval ratsutasid mõned sõdurid piikidega.

„Sääl tuleb väga tähtis mees,“ rääkisid kaupmehed. „Vaadake neid ratsanikke, nende hobuseid, purpurseid vaipu.“

Varsti laeva juure sõitis suur paat. Silmusega köis heideti alla. Paadist kostis pahane hää:

„Laske redel alla!“

Paat peksles vastu laeva külge, sõudjad kõigest jõust püüdsid teda aerudega eemal hoida.

Laevalt lükati välja palk, mille külge kinnitatud nööri-redel. Üks paadisistujaist haaras redeli, ronis kindlate sammudega üles ja astus laevale. Kuid siin ta hakkas taaruma, laevamehed toetasid teda ja viisid tüürimehe silla juure. Järgmisena ronisid üles kolm teenrit, kes laotasid maha vaiba ja patju; haige laskus neile maha, kattes enda tumepunase villase mantliga. Ta nägu ei olnud näha, see oli varjatud rändavate idumealaste kombe järele pika näokattega. Välkusid ainult ta mustad silmad, kui ta laevale astudes haaras kõiki kiire pilguga.

Tüürimees juba oli oma kohal. Laevamehed hiivasid üles raske pronksankru ja säädsid ta üht haru pidi pardale ripuma. Sõudjad haarasid aerud ja laev liikus kiiresti piki kallast põhja poole.

Jafo eemaldus meist. Ta majad, mis mesilastekärgedena kokku kuhjatud, ja süngete tornidega müürid kadusid pikkamisi õhtu hämaruses. Oo tuli kiiresti ja kaua veel paistsid kaugel Jafo tuled.

Tuul jäi ikka vaiksemaks ja merepind rahunes. Meie kohal särasid arvutud tähed. Istusin mantlil Soferi kõrval; ta näitas taeva poole ja seletas:

„Sa pead tundma kõiki tähtsamaid tähti, mis liiguvad taevas ja jagavad aasta võrdseiks osadeks.“ Ning ta näitas mõnele hiilgavale tähele. „Kas näed taevas vankrit tiisliga? Kui tõmmata joon läbi kahe tagumise ratta, siis satume Põhjanelale.“

Nägin tõesti madalal silmapiiril heledat tähte. Sofer jatkas:

„Põhjanel aitab sind alati, kus sa ka ei oleks: kas ääretus meres või tundmatus liivakõrves. Kui sa tead, kus on Põhjanel, siis sa ei eksi teelt. Nüüd sõidame otse põhja poole Siidonisse. Tähendab, täht jääb meist alati ettepoole.“

Sofer seletas, kuidas merimehed oskavad purjetada öösel, kui paistavad tähed taevas, ja kui hädaohtlik on sõit udus või pilvisel päeval, kui ei paista päike. Siis ta peatus ja vaatas imestusega taevasse:

„Mis see on? Kus on Põhjanael? Ta pidi olema laevanina kohal. Millegipärast ta nüüd on paremal pool.“

Sõudjad tõstsid parajasti aerud veest ja puri tõusis kriisesed masti. Kerge tuul paisutas teda ja laev löikas öövaikus tumedaid laineid. Kaldatulesid ei olnud näha.

„See on väga imelik!“ ütles Sofer ja hakkas kangesti nohisema nagu ikka, kui ta millegipärast vihastas. „Eli, mine tüürimehe juure ja küsi, mis juhtus. Sest kui Põhjanael on paremal, siis laev pöördub ja kaugeneb Siidoni kaldast.“

2. Kuula Lala-Sori!

Kõik reisijad magasid. Ka sõudjad olid tõmbunud kerra pinkide alla. Suure vaevaga pääsin läbi lehavate inimeste vahelt ja nägin laevapärast midagi imelikku. Tüürimees Ben-Kadeh võitles kolme mehega, kes rippusid ta küljes ja püüdsid teda siduda. Ta korises, heitis nad kõrvale ja taganes parda ääre. Siinsamas seisis laiaõlgne mees ja käsutas:

„Siduge ta kõvemini, muidu ta laseb teil sooled välja.“

Kaks laevameest ronisid neljakäpuli kaubapakkide vahele. Kolm meest tulid veel abiks, tõmbasid Ben-Kadehi pikali ja sidusid ta nõõridega. Reisijad hakkasid võitlusekärast ärkama. Kuuldus karjeid, sõudjad pistsid sagrais pääd pinkide alt välja, kisasid ja kolistasid ahelatega.

Siis tüürimehe kohale ilmus pikk, hallijuukseline mees.

Ta hääl mürises läbi tüürimehe kõnetoru, kattes reisijate halisemise ja sõudjate kisa:

„Lala-Sor juhhib laeva! Kõigil vaikida!“

Kuu valgustas ta sünget, põlevate silmadega nägu, ja see paistis mulle tuttav — olin hiljuti teda kuski näinud. Ka see ei olnud haige, keda Sofer Jeruusalemas oli arstinud? Ta löi jalaga seotud Ben-Kadehi ja lükkas ta alla laevapõhja. Tüürimees kukkus nagu viljakott, ainustki häält tegemata.

Kuu valgustas ta sünget nägu.

Meri rahunes. Sile vesi ainult virvendas nõrga tuule käes. Puri laskus longu.

„Aerudele!“ hüüdis Lala-Sor. „Puri alla lasta!“

Kupja piits plaksus. Sõudjad haarasid aerud ja vesi jälle kohises parda ääres.

Ronisin sõudepinkide alt läbi tagasi Soferi juure. Ta istus liikumatult, haarates kätega päa:

„Istu mu juure, Eli,“ ütles ta, „ja ära mine kaugele! Nende jalad tõttavad kurjale ja nende käed otsivad verd. Keegi ei tõstnud mõõka kaitseks päale siidonlase-tüürimehe. Siin on nii palju reisijaid ja röövleid on ainult kuus, kuid kõik alistuvad neile ja lähevad vaikides hukatusse. Sina ja mina — me mõlemad saame orjadeks ja kummagi viib ta peremees ise külge. Ja sinu ema jääb mõtlema, et mina, tänamatu Sofer, olen süüdi sinu hukatuses, et mina müüsin su ettekavatsetult orjaks. Ta jääb pisaraist pimedaks ja sureb kurbusest.“

Kustki merelt kostis kauge laul. Karedad meestehäälid laulsid, helid kõvenesid ja lähenesid. Värisevas sinises kuuvalguses paistis laev, mis tuli otse meile vastu. Pikkade aerude tugevad viiped olid nagu tiivalöögid. Laeva ninas põlesid tõrvikud ja nende valgus jooksis mööda vett hiilgava teena.

Vastutulev laev pööris järsku, lähenes meile ja haaras pardast konksudega kinni. Mõned mehed kirvestega kargasid meie laeva.

Lala-Sor müristas ülalt:

„Hei, kaupmehed! Jätke oma asjad ja riided ja minge teise laeva! Kes hakkab vaidlema või püüab end peita, lendab üle parda!“

Veel mõned mehed tulid teisest laevast. Nad ajasid hoope ja hüüetega reisijad oma laeva. Paljud nutsid ja kisedasid, kui röövliid kiskusid neilt toredad riided. Teised läksid vaikides, hullumeeliste silmadega, otsekui ei taipaks nad midagi. Üks mees kirvega astus meie juure:

„Kas kuulsite, mis öeldi: Miks te viivitate?“

Sofer võttis mu käest ja astus *Paljud nutsid ja kisedasid.*
Lala-Sorile lähemale:

„Kas sa oskad olla tänulik, Lala-Sor? Kaks päeva tagasi ma arstisin su haigusest ja päästsin surmast voodis — kõige häbitavamast surmast merimehele —, kuid täna sa tahad saata mu ühes teejuhi-poisiga turule nagu oina. Küll saadakse kuulda su tänulikkusest, Lala-Sor!“

„Kas see oled sina, mu päästja? Muidugi, ma mäletan, et Sofer-rafa tervendas mu, ja sinu koht on meie hulgas. Sa jääd nüüd alati minuga, saad elama mu saarel ja sõitma mu laevadel, et arstida Lala-Sori vapraid poisse. Ärge puutuge seda vanameest,“ ütles ta oma „poistele“, kes toorelt tõukasid kokkunud ja halisevaid kaupmehi ja loopisid neid teisele laevale.

Sofer astus kõrvale, hoidis mind käest. Röövliid nähtavasti ruttasid. Nad ajasid teise laeva ka sõudjad, kes ei olnud ahelais, ja istusid ise nende asemele.

Konksud vallandati ja laevad eemaldusid üksteisest.

Üks röövleist ronis masti ja kinnitas sinna pika kitsa riba musta riiet. Sellele oli joonistatud kolp²⁹ ja kaks sääreluud.

Jälle kõlas Lala-Sori hääl:

„Poisid, tänasest päevast meil on uus laev. Ta lendab merel kiiremini kui kõik teised. Me jõuame kerge vaevaga järele kaupmeestele ja pääseme sõjalaevade käest, kui nad hakkavad meid taga ajama. Meremot, anna kõigile kruusitais hääst viinast, mis kuningas Saalomon saatis kingiks Siidoni kuningale. Olgu nad tänatud! Joogem meie laeva „Kokab-Tsafoni“ terviseks!“

Mõned röövliid ruttasid käsku täitma. Tüürimehe silla lähedal seisid kaks hiigelsuurt, minust poole kõrgemat kruusi. Nende kitsad suud olid saviga kinni määritud. Üks kongus nina röövleist, pikk haavaarm jalal, löi osavasti savi maha, tõmbas puupunni eest, ja kõik teised tulid viina järele oma kruusidega — kuldsete, vasksete ja savistega. Kus olen näinud seda röövliit? Kas see ei olnud tema, kes röövis Gamalieli? See mees valas viina, ja teised aina palusid:

„Vala mulle veel, Meremot.“

Röövliid hüüdsid, pillates viina tekile:

„Saatku sind õnn kõigil su teedel!“ Siis valasid viina merre ja hüüdsid: „Merejumalad, kes te elate sügavais vetes, ärge vihastage sellele laevale, hoidke teda tormidest ja kividest ja laske ta kolmkümmend aastat sõita vigastuseta!“

Lala-Sor käsutas läbi kõnetoru:

„Aerudele, edasi!“

Röövliid olid nii palju ohverdanud jumalatele, nii mitu korda täitnud oma kruusid, et hakkasid juba valjusti naerma, karjuma ja üksteist sülelema. Nad haarasid taarudes aerud. Vesi vahutas ja röövliid laulsid:

Palju meil laule,

Pikki kui aerud.

Laineid nagu aule³⁰

Kihutab tuul naerul.

Kakskümmend kaks meid aerudel,

Saagivalvel kullipilk.

Kakskümmend kaks meid laevalael,

Lala-Sorj kotkasalk.

²⁹ pääluu.

³⁰ aul — meripart.

Vapper me Lala-Sor
 Laevapäras valvab,
 Kaupmehe laevakoorm
 Meile ehk kõlbab.

Kakskümmend kaks meid aerudel
 Sööstab tegudele.
 Kakskümmend kaks meid laevalael.
 Paneb kirved tööle.

Hei, torm, too laineid!
 Tuul, too meile kiirust!
 Meie purji valgeid
 Mõõda aja tiirust.

Nagu aplad kajakad
 Laiali nüüd valguvad
 Kaupmehed kogukad,
 Mõned mastis kõlguvad.

Kakskümmend kaks meid aerudel,
 Saagivalvel kullipilk,
 Kakskümmend kaks meid laevalael,
 Lala-Sori kotkasalk.

Laev aina lendas. Kaugel ilmus nähtavale väike kaljune saar. Rannariinkal seisis üksik murtud ladvaga seeder.

3. Röövlipesa.

Saar näis olevat päris ligipääsmatu. Ta kerkis merest üksiku halli kaljutipuna, mille ümber kohisesid murdlained. Lained purunesid suurtel mustadel karidel, nende mühin suures lähenedes kohutavalt.

Ei olnud näha mingit lahte ega lõugast, kus oleks saanud läheneda kaljule. Näis, et on otse võimatu pääseda läbi sellisest vahutavast keerisest, mis purustab iga laeva pilbasteks. Kuid aerud tõusid ja vajusid endiselt, laev kihutas väramatult karidele. Röövlid jätkasid oma laulu, läbi lainete-mühagi kuuldus see:

Kakskümmend kaks meid aerudel,
 Saagivalvel kullipilk.
 Kakskümmend kaks meid laevalael,
 Lala-Sori kotkasalk.

Vaatlesin hirmuga kuulsat röövlipäälikut. Kuhu, millisesse kuristikku ta juhhib laeva? Kas tõesti on õige, et ta võib sukelduda laevaga nagu part, et kerkida teises kohas pinnale ja nõnda pääseda sõjalaevade käest?

Lala-Sor seisis rahulikult, jalad hargis, vasktoru ühes käes, teine käsi tugipuul. Tuul sasis ta pikki halle juukseid ja rebis ta punaseid riideid. Ta vaatas kord murtud seedrile, kord taeva poole, kord karidele, nähtavasti otsides kohta, kuhu juhtida laev.

„Valmis olla!“ mürises ta vägev hääl, ja kõik sõudjad pingutasid jõu, et veelgi kiirendada laeva käiku.

Kaks meest surusid tüüriaerudele. Karid mustendasid juba üsna lähedal. Lala-Sor tõstis mõlemad käed ja kõik aerud tõusid korruga, jättes laeva minema vana hooga. Veel mõni hetk — laev tegi kolm pööret vahu ja pulbitsevate lainete hulgas ja pöördus ümber suure kari kitsasse lahte.

Siin oli vaikne. Võitlusest karidega väsinud, loksusid lained kaljude jalal. Aerud löid veel paar-kolm korda ja laev pöördus küljega vastu lõhestunud rannakive.

Vaatasin tagasi merele. Murdlained peksid mürinal vastu karisid ja oli raske leida tee, mille laev oli läbinud. Ümbrus oli sünk ja tühi. Paljad kaljud rippusid vee kohal. Kivipragudes võitlesid oma elu eest kadakapõõsad ja mõned vääntaimed.

Röövlid hakkasid mööda vaevaltmärgatavat jalgrada üles ronima, kaubapakid seljas.

„Ja mis teie ootate? Tehke siit sõitu!“ käratas mulle hiiglakasvuga ühesilmaline röövel.

Läksime mööda lauda maale ja hakkasime mööda kaljusse raiutud astmeid üles ronima. Üle mäeharja jõudes satustime orgu. Siin kleepus mäenõlvaku külge kividest kokkulaotud onn. Sellest ronis välja mitu vigast — üks oli ilma käeta, teine roomas neljakäpuli.

Röövlid laotasid maha vaibad ja puistasid neile kõik, mis laevalt kaasa toodud — riided, karikad, kotid hõberahaga. Vigased süütasid lõkke laevatükkidest ja hakkasid orkidel liha küpsetama.

Lala-Sor mähkis enda valgesse lambanahka ja laskus küljeli lõkke ääre. Röövlid istusid maha laia sõõrina. Igaüks viskas kord mustade punktidega täringuid, luges valjusti oma silmade arvu ette ja sai oma osa saagist.

Meie Soferiga istusime kõrval. Vanamees vaatas, nohises ja sosistas vahetevahel:

„Kui kaua, rumalad, rõõmustate oma rumalusest, kui kaua, tigidad, naudite oma tigidust!“

Toodi välja mõned viinakruusid ja kaks röövlit hakkasid viina peekritesse valama. Üks karjus mulle:

„Hei, sina, tibuke, mis sa vahid? Kanna merevürstidele viina laiali!“

Läksin sinna ja hakkasin istujaile peekreid ja karikaid

kätte kandma. Tuli joosta vahetpidamata, et jõuda anda kõigile.

„Kus on tüürimees? Miks teda ei ole?“ küsis keegi.

„Tooge ta siia kohtu ette!“ hüüdsid hääled.

Ben-Kadeh toodi kohe, käed kõvasti seljale seotud. Ta pandi sõõri keskele põlvili.

„Kummarda meid hästi!“ Kohe mõistetakse su üle kohut, et julgesid meie vastu võidelda!“ hüüti.

„Tasa, vürstid!“ ütles Lala-Sor ja kõik jäid vaik. „See mees on hää merimees, ta ehtas meie laeva. Kas tahate, et ta hakkaks meie seltsi?“

„Tahame!“ hüüdsid ühed.

„Ei ole vaja, ta reedab³¹ meid!“ karjusid teised.

„Kas leidub kolm inimest, kes on tema poolt?“ küsis Lala-Sor. Mõned käed tõusid.

„Tüürimees, vürstid tahavad, et hakkaksid meie laevameheks. Kas tahad hakata merevürstiks? Kas hakkad ustavalt meid aitama ja surma kartmata lahingus võitlema?“

Ben-Kadeh vaikus. Üks röövel ütles talle:

„Me korjame koos igasugust kallist vara ja täidame saagiga oma aidad. Sa heidad liisku nagu me kõik, ait on meil ühine.“

Ben-Kadeh vastas tuhmi häälega, vaadates maha:

„Teie olete merevürstid, mina merepoeg. Mina ei ehitanud laeva selleks, et ta lagi uputataks verre ja et inimesed põgeneksid ta eest nagu katku eest. Tahtsin, et reisijad temal ei kardaks maruse mere laineid, vaid et nad pääseksid hirmuta ühest maailma otsast teise. Ma ei saa olla teiega, merevürstid.“

„Ta ei ole meie poolt, visake ta kohe kaljult alla! Mida veel oodata?“ karjusid röövlid haarates noad.

„Oodake!“ ütles Lala-Sor. „Ta võib veel otsust muuta. Oleks rumalus kaotada hää merimees. Me paneme ta aהלasse ja tast saab hää sõudja. Nüüd pistame ta lutikaauku. Viige ta ära.“

Kaks röövlit viisid Ben-Kadehi oru sügavusse. Teised laulsid oma metsikuid laule. Üks hakkas vilepilli mängima.

Ta käed olid kõvasti seljale seotud.

³¹ reetma — (kedagi) ära andma.

Mõned astusid sõõri keskele, haarasid üksteisel kätest kinni ja hakkasid tantsima.

Röövliid plaksutasid muusika taktis käsi. Pärast hakati hüüdma:

„Haslonimi! Tantsige haslonimi!“

Ma teadsin seda tantsu, teda tantsitakse ka meil Avalis. Seejuures üks tantsija on rändur, teine röövel.

Kõik hüüdsid:

„Las vana tohter tantsib haslonimi!“

Kuid Sofer vastas:

„Ei, lapsed, ma parandan teie haavad, mis saate oma rumaluse tõttu, kuid mu juuksed on juba hallid murest, mida olen näinud oma elu kestel. Sellepärast ärge tehke mind laadanarriks. Mu süda lõhkeks ja siis ei oleks, kes arstiks teid.“

Siis mina kargasin püsti ja hüüdsin:

„Mina olen haslonim! Kes tahab minuga tantsida?“

„Vaata kukepoega! Noh, Maharbal, mine tantsi temaga!“

Sõõri keskele astus ühe silmaga hiiglane. Tal oli kaks nuga vöö vahel ja suur mõök puusal. Vilespill algas haslonimi laulu. Mulle anti kaks nuga. Hakkasin röövliit mängima, hüpasin võimalikult kõrgele, raputasin jalgu ja tegin hirmsa näo. Röövel teeskles hirmu, ronis neljakäpuli, laskus põlvili, sirutas käsi mu poole, paludes end mitte tappa. Lõpuks ma kinkisin talle elu, pannes oma jala ta kuklale. See tants meeldis väga röövliitele, nad naersid ja nõudsid ikka uuesti ja uuesti kordamist. Lõpuks ma langesin Soferi kõrvale vaibale ning mind jäeti rahule.

Jäin kõvasti magama ja vist magasin kaua.

Külm äratas mu. Kuu valgustas orgu, mustad varjud täitsid lõhesid. Kõik röövliid magasin, lõke oli kustumas, aegjalt kerkisid veel viimsed leegid.

4. Tuul paisutas purji.

Olime suure kaljukausi põhjas. Soferit ei olnud mu kõrval. See viis mu ärevusse. Kas ta on veel elus? Mis need mehed temaga tegid? Võtsin maast sinna jäetud pronksnoa, astusin tasakesi välja sõõrist, kus lebasid magajad, ja laskusin alla mööda orukallakut. Mõtlesin Soferist ja Ben-Kadehist.

Jalgrada läks keereldes piki süngeid kaljusid. Ühe sellise lähedal kuulsin tasast vilet, nagu oleks keegi mind kutsunud. Lähenesin ettevaatlikult kaljule ja märkasin riiviga ust.

Väikesest aknast vaatas hiilgav silm.

„Poiss,“ kuulsin ma sosinat, „tule lähemale!“

Oli kange hirm — terve aeg näis, et nüüd — nüüd tulevad selja tagant röövliid ja heidavad mu merre.

„Mis üks see on?“ küsisin.

Hääl aknast vastas:

„See on lutikaaug; siia vürstid panevad oma vangid.“

„Kas täna toodi siia vanamees?“

„Ei, täna heideti siia noor merimees seotud kätega.“

„Kas ta saab minuga rääkida?“

„Me aitame ta kohe siia üles.“

Kuuldusid oiged, tasased hääled, siis paistis aknast jälle kellegi silm.

„Kas see oled sina, poiss Avalist?“

„Ah, sina oled, tüürimees Ben-Kadeh?“

„Mina. Ütle ruttu, mis need koerad nüüd teevad?“

„Kõik magavad kõvasti.“

„Kui tahad teha vapra teo, mis väärib täiskasvanudki sõdurit, siis vaata üks järele ja katsu ta avada.“

Vaatasin ust. Riiv oli suur, tammest, ja rihmad tugevad. Lükkasin oma pronksnoa abil riivi eest. Raske üks avanes suuri vaevu. Mustast avausest väljus Ben-Kadeh seljale seotud kätega. Lõikasin köidikud katki ja Ben-Radeh sirutas tui-maksjäänud käsi.

„Tulge rutemini, sõbrad!“ sosistas ta ukseavausse. Säält väljus neli karvadesse kasvanud, loomadena musta inimest. Hirmus hais hoovas neist. Kõiki neid katsid paised ja haavad. Ben-Kadeh sulges ukse, lükkas riivi ette ja sidus ta uuesti rihmadega.

„Tulge minu järele,“ ütles üks vangidest, hall, kõhn vanamees. „Ma näitan, kust pääseb alla mere ääre.“

„Aga kus on sinu Sofer, kas ta on veel elus?“ sosistas Ben-Kadeh.

Seletasin, et ta oli kadunud mu kõrvalt.

„Kus teda otsida?“

„Mine üles mäeharjale, vaata ringi,“ kiirustas Ben-Kadeh, „ja too ta alla laeva juure nii ruttu kui saad. Kui saad, too relvi kaasa. Meie ei hakka ootama. Kui jääte hiljaks, olete kadunud.“

Mõistsin, et oli vaja rutata ja et iga minut oli kallis, sellepärast läksin kiiresti tagasi sinna, kus röövlid magasid. Miski ei olnud muutunud. Mõned magasid, käed laiali ja pomisesid ning karjusid midagi nagu oleks neid kägistatud. Astusin onni juure. Pikk mees astus mulle säält vastu.

„Ma juba ammu näen, et sa kõnnid ringi ja otsid midagi. Mis sa tahad?“ See oli Lala-Sor. Ta nägu oli sünge ning ta toetus pikavarrelisele kirvele.

„Otsin vana Soferit,“ vastasin. „Magasin ta kõrval vaibal, kuid nüüd teda enam ei ole säääl.“

„Ta muidugi istub laeval ja vahib sinnapoole, kuhu jäi ta

kodumaa. Küll saad ta kätte. Siin saarel ei lähe keegi ega miski kaotsi. Aga nüüd tule minuga.“ Lala-Sor lükkas ust jalaga ja astus sisse.

Astusin ta järele väiksesse tuppa, mida valgustas suitsev lambike. Siin magasid mõned mehed. Tagapool paistis teine madal uks. Me läksime edasi ja sattusime suure koo-passe. Laest rippusid kristallist stalaktiidid, millel sädelesid kolme pronksküünlajala tuled. Seinu ja põrandat katsid paljud kirjud vaibad. Seinte ääres seisid reas kohvid. Neil lebas aja-jooksul tuhmunud raudriideid, kiivreid ja muid relvi.

Lala-Sor laskus ilusasse, elevantiluuga kaunistatud tugi-tooli ja näitas käega pingikesele oma jalge ees.

„Istu, poiss, ja kuula, mis ma sulle jutustan. Siin, neis kohvreis, on koos arvamatul hulgal rikkusi. Neid on nii palju, et iga kuningas võiks mind kadestada. Nüüdsest pääle sina jääd mu teenriks. Ma olen väga haige, vanad haavad lähevad tihti lahti ja siis kõik mu jõud kaob. Mulle meeldib see, kuidas sa hoolitsed nõrga vanamehe eest ning ma tahan, et hoolitseksid nõnda ka minu eest. Vanamees ütles mulle, et oled hää ja aus poiss. Kui näen, et oled truu mulle, siis kuulutan su oma po-jaks ning kõik see rikkus saab sinu omaks.“ Ta vaatas mind tähelepanelikult.

„Kuid mis ma teen kõige selle rikkusega?“ küsisin ma. „Ma arvan, et ta on sullegi ainult tüliks. Minu emal on onn kõrgel merekaldal ja selle kõrval kasvab puu, mis iga aasta annab meile kotitäie viigimarju. Onnis on lee³², mis annab meile sooja ja sellel Am-Laili küpsetab kooke. Meil on matt ja lambanahk, millel magame, ja mantel, mis katab ja kaitseb meid halva ilma eest. Kas sulle on tarvis kõiki neid lampe, et kirjutada tähti nagu seda teeb Sofer või kedrata lõnga nagu ema? Mina tahaksin saada merimeheks. Ema tahab, et hak-kaksin pottsepaks, kuid Sofer õpetab mind kirjutama. Küll need rikkused teevad sulle muret!“

Lala-Sor naeratas. Ma nägin imestusega, et mingi hellus ja rõõm võis valgustada ta nägu, mis muidu oli sünge ja kortsus.

„Sina oled esimene, kes ei taha mu varandust. Teised kõik mõtleavad ainult sellest, kuidas saada ta endale.“ Lala-Sori nägu muutus jälle valjuks ja kahvatuks, ta vaatas ringi ja kahe käega surus kirvevart. Metsikuil silmil ta hakkas sosistama:

„Nõndakaua kui olen tugev, nad kardavad ja kuulavad mind; aga niipea kui nad näevad, et olen jäänud nõrgaks, nad tulevad ja kägistavad mu... Kuuled, nad tulevad juba... Džemma, siia!“

³² kolle, tulease.

Koapanurgast kostis nuramine. Hiigelsuur tähniline panter oli kahe hüppega Lala-Sori kõrval ja peatus, käpp püsti löögivalmis. Ta sügavais mustis silmis helkisid sinised sädemed.

„Tasa, Džemma, ära puutu! See on meie uus sõber.“

Panter rahunes, sirutas end, haigutas ja laskus Lala-Sori jalgade ette. Lala-Sor kuulatas ettevaatlikult ja sosistas:

„Tulevad, ma kuulen nende samme... Nad juba avasid ukse...“ Kuid koopas oli kõik tasa, nii tasa, et kuulsin vere huminat oma kõrvades. Kuski langesid stalaktiidilt veepiisad.

Istusin liikumatult. Kirves kukkus Lala-Sori käte vahelt. Ta magas. Mulle tuli meele tüürimehe käsk, võtsin kirve maast ja väljusin ettevaatlikult koopast.

Kõik tukkus. Mööduisin käratult magavaist röövleist; siis kiirendasin sammu, jõudsin varsti mäeharjale ja laskusin alla laeva juure. Poleks kuu paistnud, ma ealeski poleks sinna saanud — teerada läks sügava kuristikku kallast pidi, tuli astuda kaljusse raiutud, vaevalt märgatavaile astmeile. Proovisin palja jalaga iga lohku kiviseinas ja nõnda jõudsin lõpuks õnelikult alla.

Ben-Kadeh ja neli vangi olid juba laevas. Nad seletasid aheldatud sõudjaile, et kõik saavad vabaks, kui aitavad viia laeva läbi vahutavate karide. Sõudjad sülelesid Ben-Kadehi ja suudlesid ta riideid. Ka Sofer oli siin. Ta istus laeva ninas ja vaatas kaugele.

„Mis sul on, Sofer-bobo?“

„Ma nutan, et olen vana ega saa neid inimesi aidata. Varsti me saame jälle vabadusse või hukkume igaveseks.“

Ben-Kadeh ei kaotanud minutitki. Ta tõukas vangide abiga laeva kaldast eemale ja kõik haarasid aerud. Kõige kogeenenum vang seisis päras ja andis märku, kuhu pöördä laev. Aerude ja ritvade abil tõugati laev kivide vahelt läbi lainete kiuste, mis veeresid meile vastu, kord tõstes laeva, kord paisates ta vahutavasse sügavusse.

Vaatasin eemalduva kaljusaare poole. Ta tipule, murtud seedri juure ilmusa inimene. Ta vaatas meie poole. Kes meid nõnda saatis pilguga — kas Lala-Sor või mõni röövleist — seda ei saanud aru. Nägin ainult, kuidas tuul rebis ta riideid.

Lõpuks laev pääsis karidest. Puri hiivati masti ja meie jõudsimä ulgumerele. Lala-Sori kaljune saar kadus varsti udus.

Neljas jagu.

Kartaago.

1. Meid oli kolmteist.

Torm kandis meie laeva tundmatusse kaugusse. Madalad, hallid pilved katsid taevast. Vahetevahel längus vihm kastis meid jämedate tilkadega. Ben-Kadeh ja kaks roolimeest ei lahkunud tüüri juurest, vaid juhtisid laeva, heites mantlid üle päa.

Kuhu me lendame? Igaüks arvas isemoodi — mõni, et Egiptuse randa, teised — et tagasi Siidoni sadamaisse. Kuid nagisedes tõusis laev kord lainete harjale, kord sukles läbipaistvasse sügavusse; laineharjad lendasid üle laeva. Süda jäi seisma nagu kiigel, kui langed alla, ja näis, et nüüd-nüüd lendavad lauad jalge alt ja oledki kadunud.

Meid oli kolmteist inimest. Ben-Kadeh juhtis laeva ning talle olid abiks neli põgenenud vangi, kes kord olid olnud merimehed. Kõik neli olid väga kõhnad; pikkade juuste tagant paistsid nende põlevad silmad. Tahtmine elada ja võidelda vabaduse eest andis neile jõudu. Ainult siis, kui Ben-Kadeh lubas neil lahkuda köie või aeru juurest, nad langesid ja uinusid kohe.

Kuuest orjast üks kreeklane oli mulle tuttav: andsin talle kord leiba. Oli veel egiptlane linnusarnase terava näo ja kõrgeletõstetud õlgadega. Ta ei naernud ja kõndis nagu kurg oma peentel jalgadel alati tõsiselt. Siis veel kaks sküüti laiade, heledavärviliste habemetega; nende rind oli kasvanud punastesse karvadesse. Nad olid palju tugevamad kui teised sõudjad. Raskeid aere tõstes neil kerkisid õlgadele suured lihastekerad. Oli ka kaks neegrit Muha ja Hado, tugevate sitkete käte ja sirgete, peente jalgadega. Juuksed olid neil käharad nagu lambail. Nad tülitsesid tihtipäälle, keerutades silmavalgeid nõnda, nagu tahaksid nad kohe üksteist tappa. Pärast nad leppisid, naersid ja laulsid koos. Kuus sõudjat vabastati kohe, kui saime karidest läbi, ja pronkskirves, mille olin toonud Lala-Sori käest, aitas purustada ahelaid ja rõngaid. Sõuda ei olnud vajagi, punane puri tõukas laeva vastupanematu jõuga edasi.

Järgmise päeva hommikul torm hakkas kõvenema. Ben-Kadeh käskis purje maha lasta ja kokku keerda, ja pööris laeva-

nina vastu tuult. Kõik tõrvatud köied masti küljes vilistasid ja undasid, võitlusest väsinud roolimehed vahetusid, kuid Ben-Kadeh, nagu kõhnenenud ja silmad paistetanud, ei tahtnud ikkagi oma kohalt lahkuda.

Kõiki meid vaevas nälg ja laeva kiikumine. Laeval ei olnud paljude tüürose riidepakkide hulgas ainustki toidupakki. Keegi leidis koti kuivatatud viinamarjadega. See oli meie ain-saks toiduks ja igäuks sai ühepalju — kaks peotäit.

Kõige raskem oli purjetada öösi täielises pimeduses, kui kuuldus ainult tuulevihin ja lainete löögid vastu laevakülge; kõik aeg näis, et kohe hukkume.

Teisel päeval märkasim imelikku asja. Kiikumisel laeva põhjas loksus vesi ja kandis endaga igasugust prügi kaasa. Prügi hulgas oli ka viigimarjade seemneid. Kust nad tulid? Loopisin vee ühes prügiga välja, kuid seemneid ilmus uuesti. Tähendab, kellelgi on neid ja ta sööb neid salaja, teistele andmata.

Kas pakkide hulgas ei olnud viigikott? Võib olla, et rotid närivad neid? Ronisin teki alla päras. Sääl oli väga kitsas, kuid kuidagi pääsin läbi ja jõudsin parraruumi lõpuni.

Läbi tekiprao siia tungis natuke valgust, ja ma nägin sääl inimest kükitavat. Midagi tuttavat tundus ta kongus ni-naga näos ja pikkades, kõhnades jalgades.

Ronisin ruttu tagasi ja läksin Ben-Kadehi juure.

„Laeval on veel üks inimene.“

„Jälle nahkkotis?“

„Ei, ta lebab all ruumis ja sööb viigimarju. Tal on neid palju ja ta ei tule sellepärast välja, et ei taha meiega jagada. See on sama Meremot, kes oli teenriks Lala-Sori juures.“

Ben-Kadeh andis neegreile käsu Meremot üles tuua. Kuid see ei olnud kerge — ta hakkas vastu ja hammustas. Muha ja Hado siis haarasid ta jalgadest ja tirisid välja tüürimehe ette. Siin Meremot langes põlvili:

„Ma jään sõudjaks kogu eluajaks, ainult ära tapa mind.“

„Miks sa peitu pugesid?“

„Kui laev rannast hakkas lahkuma, siis ma ronisin üles, et mitte saada sama saatuse osaliseks nagu röövlid. Ma olen rahulik kaupmees, mitte röövel.“

„Laula aga laula, ega sa meid ei peta. Sa närisid kotid katki nagu rott. Selle eest sured nälga. Siduge ta masti külge.“

Meremot rahustus kohe, kui nägi, et teda ei tapeta. Ta käed seoti masti külge, ja siis ta jättis ulgumise, ainult vahtis tagedalt altkulmu kõiki.

Kolmandal päeval hakkas vesi laeva tungima. Vist olid kuski lauad lahti rappunud. Vesi tõusis pikkamisi, nõnda et

kõigil tuli teda välja loopida. Kuid ka torm hakkas vaikima, puri hiivati uuesti üles, ja taas kihutasime edasi.

Õhk soojenes. Külmad tuulepuhangud kadusid ja õhk auras soojusest. Kaubapakkidest ja tekilaudadest kerkis aur nagu kerge suits. Korraga ilmus pilvede vahelt pimestav päike ja kõik hüüatasid:

„Maa!“

Kaugel keset tormist merd paistis madal kollane maariba ja selle saledaid palme.

Mõlemad sküüdid³³ hakkasid endile rusikatega rinnale taguma ja puhkesid nutma nagu lapsed.

„Mis on? Pääsmine on ju lähedal,“ ütles Sofer, kes oskas sküütide keelt.

„Miks on siin palmid? Miks mitte kuused ja männid, mis kaetud lumega? Meie arvasime, et sõidame oma kodumaale, kuid nüüd paistavad need luuad ja me teame, et oleme kaugel kodumaast.“

Sofer rullis lahti oma pergamentkaardi ja hakkas arvama, kuhu me võisime sattuda.

„Torm viis meid nii kaugele,“ rääkis ta, et need, võib olla, on „õnnelikud saared“.

Pilved kihutasid kaugemale, taevaskõrged läks ikka sinisemaks ja kallas meie ees läks selgemaks. Kaugel paistsid sinised mäed, nende ja mere vahel oli arvamatu hulk liivakünkaid, ja äkki madalate hallide pilvede all ilmus nähtavale imelik roosa linn.

Hambulised müürid, kõrged tornid, suured templid, kastitaolised majad ja üksikud palmid — kõik olid õrnroosat värvi nagu flamingo tiivad.

„See on „õnnelik saar“!“ hüüatas Sofer. „Vaadake kui kaunis on see linn. Sääli kindlasti elavad õndsad inimesed, kes ei tunne pisaraid ega kurbust; sääli ei ole viha ega kuritegusid, orjust ega nuhtlust. Oo, taevaskõrged, kuidas ma rõõmustan, et enne surma näen õnnelikkumaad, mida otsisin terve eluaja!“

Soe tuul ajas meie laeva roosa linna poole, kuna meie üleliigsest tööst rammetuina loopisime vett välja.

2. Roosa linn.

Õhtu lähenes ja verev päike laskus merre, kui meie laev möödus vahitornist. Jõudsime vaiksesse sisesadamasse. Siin seisis palju laevu, kaardus pärad kivise sadamasilla poole. Meie „Kokab-Tsafon“ asus nende hulka. Teistelt laevadelt hüüti:

³³ muinasvenelased.

„Melkart ise aitas teid sadamasse. Kes tuleb sellise ilmaga välja merele?“

Jõudsime õigel ajal sadamasse, sest vesi laevas tõusis järjesti. Kõik meie mehed kargasid kaldale, tõmbasid ühisel jõul laevapära nii kaugele kui suutsid ja kinnitasid kõitega kivipostide külge.

Mõned mehed, lühikesed piigid käes ja laiad mõõgad vöö vahel, peatusid meie lähedal.

„Kes on selle laeva peremees? Kust te tulite?“ küsis üks karmi välimusega mees. Tal oli käes puutahvel ja terav kirjutamispuhk.

„Laeva peremees on kaupmees Makar Siidonist,“ vastas Ben-Radeh. „Meie tuleme Jafast, torm kandis meid siia külge.“

„Ära usu teda, ta valetab päikese ja inimeste ees,“ karjus korruga Meremot laevast, „nad kõik on meriröövlid. Nad tungisid kaubalaeva kallale ja tapsid kõik reisijad, ainult mina jäin ellu.“

„Ah nõnda! Hinnalised linnud on lõksus,“ ütles mees. „Vabastage see mees ja tooge minu juure. Kutsuge veel sõdureid ja pange vahid siia. Kuid teie, röövlid, minge tagasi laeva ja olge sääls.“

Ben-Kadeh vastas:

„Sa usud üht inimest, musta sea ja valeliku haraka segu, kuid mitte mind, kaupmees Makari ausat tüürimeest?“

„Täna on hilja kohut mõista, öö on tulemas. Las sõdurid valvavad hästi neid ja löövad maha igaiuhe, kes katsub põgeneda laevalt. Küll ma homme kuulan teid üle ja uurin välja, kes kõneleb tõtt. Ma näen, et teil on kõik orjad ahelateta, ja see on halb märk.“

Sõdurid vabastasid Meremoti; ta jooksis päaliku juure ja suudles selle kuuepalistust:

„See tüürimees on kõige kardetavam meriröövel,“ ütles ta, osutades Ben-Kadehile. „Ta tapab lapsi ja naisi, ja on kuulus selle poolest, et põletab elusalt vangilangenud kaupmehi. Tema vaja surmata...“

Mis võisime meie nüüd teha?

Päalik läks Meremotiga minema, kuid sõdurid sundisid meid piikidega ähvardades laevale minema. Siis nad süütasid kaldal heleda lõkke ja istusid selle ümber. Meiega nad ei kõnelnud, vaid tõstsid vastuseks igale küsimusele piigid nagu ähvardades.

Ben-Kadeh pöördus naerdes Soferi poole:

„Kas sa ikka veel mõtled, et see on „Õnnelik Saar“? Siin meid ei võetud just sõbralikult vastu.“ Ta pöördus laevameestele lähemas laevas. „Mis linn see on?“

Laevades paistis palju merimehi, kes kõik vaatasid meie poole. Üks vastas:

„Kuidas? Kas sa ei tunne kõige nikkamat linna? See on Kartaago³⁴.“

Kõik mehed kogunesid Soferi ümber ja hakkasid arutama, mis teha. Vana vang rääkis:

„Mina tunnen Kart-Hadašati hästi. Siinsed inimesed on kaupmehed, nad ei ole Lala-Sorist paremad. Kui nad on otsustanud meie laeva ära võtta, siis meid endid ei lasta ära, vaid müiakse orjaks.“

Sofer vaidles vastu:

„Kas sa ei usu inimeste õiglust? Kas siidonlase südames ei ole ausust? Siin meile ei juleta liiga teha. Selles linnas elab minu sõber, suur õpetlane Sanhuniafon. Ta oli minu juures Baabülonis, õppides maagide tarkust. Ta elas minu majas, sõi minu leiba, jõi minu viina. Tarvis saata keegi ta juure teatama, et olen siia jõudnud.“

„Kuid kes pääseb ta juure? Meid ju ei lasta siit ära,“ vastasid teised, „ja homme meid kõiki müiakse orjadeks me-releminevaile laevadele ja nõnda purjetame pinkide külge aheldatuna igatüks ise külge.“

„Tähendab, peab juba tänä kirja edasi andma,“ ütles Ben-Kadeh. „Keegi meist peab seda tegema.“

Alati vaikiv egiptlane pani ette:

„Las läheb poiss Elisar; tema pääseb igalpool kergesti läbi, teda ei peeta kinni.“

Tule äärest lähenes üks sõdur:

„Kes teist siin on röövlite päälük? Kuulake, mis ma ütlen. Teid kõiki puuakse risti. Teil ei ole midagi kaotada pääle päe. Kui tahate veel enne surma kord hästi süüa, siis ma saadan teile küpsetatud lambaliha, soolatud kalu, viina ja kõike, mis tahate. Selle eest andke mulle hää mantel. Olete neid küllalt kokku röövinud.“

„Täna sind, hää sõber,“ vastas egiptlane. „Sinu näole on kirjutatud Melkarti ilu, Baali tarkus ja õlgades nähtub Refaimi jõud. Meie teeme nõnda magu kõlab su lugupeetud nõu-
anne. Selle eest luba teha endale hinnaline kingitus. Võta kallist tüürose purpurset riiet. Kuid ärge see hääduš sulgegu kõrvu meie palvele: lase see poiss kaldale. Miks peab laps kannatama? Siin linnas, Megari linnajaos, elab ta tädi.“

Sõdur võttis kiiresti antud punase riide ja peitis oma mantli alla.

„Kui ma lasen kellegi kaldale, siis mul raiutakse pää ot-sast ja riputatakse puuris linna väravaisse.“ Sõdur pöördus ja läks tagasi lõkke juure.

Sofer ütles mulle:

³⁴ Harilikult tarvitatakse nime „Kartaago“, mis on moonutatud „Kart-Hadašat“ist, s. t. „Uus linn“. Varem arvati Kartaago asutamise-ajaks 9. sajand e. Kr., nüüd on selgunud, et ta asutati kaugelt varemini.

„Parem olla näljane kerjus kuival maal kui täissöönud sõudeori kuninga laevas. Ma kirjutan kirja oma sõbrale, targale Sanhuniafonile, ja sina katsu leida ta, et kõiki päästa.“

Sofer võttis tüki papüürust, pillirookepi ja purgi seepia mahlaga³⁵ ja hakkas kirja kirjutama.

3. Kuidas kivist jumal hakkas nutma.

Sõdur tuli varsti tagasi ja ühes temaga teener, suur korv päälael. Nad peatusid ja ulatasid korvi meile. Sääl oli leiba, sibulaid, suuri sidruneid ja küpsetatud liha. Kui kõik oli välja võetud, Ben-Kadeh sosistas mulle:

„Heida korvi ja ära liiguta end ega vahi välja enne kui sind lubatakse välja tulla.“

Sofer andis mulle rullikeeratud papüüruse, mille peitsin põue, siis pugessin korvi, tõmbudes kerra nagu suutsin. Mulle heideti purpurist riiet pääle. Lebasin liikumatult pimeduses ja tundsin, kuidas korv tõsteti ja anti teenri kätte. Pärast kuulsin ta sammude pehmet kõla. Mind kanti kuhugi. Kord hüüdis keegi:

„Kes sa oled? Mida sa kannad?“

„Ma olen sadamaülema teener, viin kalu.“

„Anna meile ka mõni.“

„Nad on kõik loetud.“

„Küll oled ahne! Löögu sind Melkart!“

Mõne aja pärast korv vappus ja pörkas vastu maad.

„Tõuse üles! Ma olen sind küllalt kandnud. Nüüd läheme.“ Teener haaras mul kõvasti käest ja tõmbas korvist välja.“

„Ja kuhu me läheme?“

„Teadagi kuhu: minu peremehe majja. Ta juba ammu vajas poissi.“

Ta sõnad kohutasid mind: „Mind tahetakse teha teenriks! Aga kiri?... Seltsimehed laevas jäid abi ootama. Pean põgenema!“

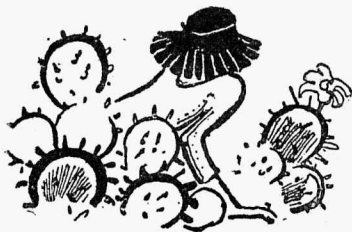
Kõndisime piki tühja tänavat. Mõlemal pool majade seinad vaheldumisi laialeheliste kaktuste reaga.

Seinte taga kuuldus hääli, lapse nuttu, ühetoonilist laulu. Hämarus tihenes, öö lähenes kiiresti.

Tänavala lõpus kuuldus kisa ja meile kihutas vastu mitu hulkuvat koera. Nad pörkasid kõrvale ja kadusid ühe silmapilguga kaktuste alla. Mulle tuli meele Gamalieli tark juhtlause: „Kuhu ronib koer, sääal on maiustusi ja pääsmine.“ Silmapilkugi viivitamata löin hambad teenri kätte. Ta laskis mu lahti, ma heitsin maha sinna, kuhu olid kadunud koerad ja hakkasin kõhuli roomama kaktuste okkaliste lehtede all.

³⁵ Seepia eritab enda kaitseks musta vedelikku. Sellest valmistatakse musta värvi — seepiat.

Kuuldus teenri kirumist, mõned mullakamakad lendasid mulle järele, kuid ma roomasin peatumata edasi mööda koerte-käiku. Igalpool rippus karvatuuste. Juba olid mu kael ja käed verised, kuid mis sellest! Olim vabaduses ja mõtlesin ainult kirjast, mis oli vaja toimetada targa Lohomi Sauhuniafoni kätte.

Kaktused lõppesid. Ees hämaruses paistis väike aed. Paremalt asus kivihoone kallakil katusega, millel läikis klaaskuule. Katust toetas sammaste rida.

Sammaste vahel seisis jäära pääga koletisliku jumala kivi-
vikuju. Hakkasin mõtlema, mis nüüd edasi teha.

Minust möödus kaks näruses riides inimest, väikesed korvid käes, ja laskusid põlvili kivise jumala ette. Nad tõstsid käed, ohkasid ja laskusid maha. Üks ütles:

„Oo, sina, suur ja tugev nagu pilv, mis lendab taevas! Aja minema haigus, mis lämmatab mu poega.“

„Suur Baal,“ palvetas teine, „ära ole vihane meile! Minu põllule tungisid ussid ja söövad vilja, kuid maksudekorjaja nõuab makse. Karista teda oma tulega, aja ussid mu põllult ja hoi a mu põldu, et saaksin toita oma perekonna.“

Mõlemad tagusid laupa³⁶ vastu põrandat. Korruga kivise jumala mustades silmades süttis punane tuli ja tume hääl ütles:

„Mu viha tabab sind ja sinu poegi ja su pojapoegi! Palvetage rohkem, ärge unustage oma isandat meele tuletamast, siis haigus lahkub su pojast ja vili kasvab põllul...“

Palvetajad langesid kummuli ja jäid kauaks nõnda. Valgus kivise jumala silmades kustus. Vaesed inimesed hakkasid taganema, riputades endile liiva pähe.

„Jumal võttis meie palved kuulda! Au ja kiitus sulle, suur Baal-Hammon!“ Siis nad läksid kiiresti ära, jättes korvid templi trepile.

Kivise koletise tagant ilmus nähtavale küürus, kõhn vana-
namees ja astus endamisi midagi pomisedes templisse. Katuse all ümariku akna taga süttis üksik tuli.

Ma ootasin natuke ja läksin siis ettevaatlikult templi poole. Astusin kivise koletise astmeile, sest ta oli samasugune nagu jumalakesed, kes meil Siidonis on kabeleis teeristidel.

Templitrepilt oli kogu linn näha. Lugematud majad puude ja palmide vahel, aknad valgustatud, laskusid mööda nõlvakut alla mere poole. Säält kuuldus tuttav lainetemurru kohin.

Kuulsin enda selja taga sisinat ja vaatasin tagasi. Valgeil kividel roomasid kaks musta madu, pikad nagu ridvad. Nad

³⁶ otsaesist.

tötsid pään kõrgele ja sisisesid nagu haned, lähenedes mõlemalt poolt. Ma surusin enda taganedes vastu kivise jumala selga ja oleksin peaaegu kukkunud — avanes mingi uks, ma kargasin sisse ja sulgesin ukse. Ülalt paistis nõrk valgusekuma. Trepp läks üles jumala pähe. Paremal hõõgusid väikeses õnaruses asuvas vaskkatlas tulised söed. Säälsamas rippus kimp vahaküün-laid. Astusin trepist üles ja mu pää osutus kivise jumala suus.

Väljas kostsid hääled. Nad olid päris lähedal. Naisehääli rääkis meelitades:

„Vanaisa, ära karda, tule lähemale. Astu üles, istu siia trepile ja mina laulan palveid. Hoia tuvikorvi. Ma vaatan, kas preester Ešmunasar on siin.“

Nõrk raugahääli vastas:

„Ära mine kaugele, Emašoret. Ma kardan seda jumalat. Ta vaatab oma mustade silmadega nagu tahaks oma kivikäpaga mu pään purustada.“

Emašoreti hääli oli õrn ja meelitav.

Ta sandaalid astusid kiviplaatidele ja ta hääli hüüdis:

„Oo, pühad maod, ärge mind puutuge! Näete, tõiin teile kausitäie piima. Ma ei ole midagi kurja teinud, laske mind templisse.“

Uks krigises. Keegi küsis pahaselt:

„Mis sa tahad? Miks sa tülitad mind nii hilja?“

„Töötasin terve päeva põllul ja sain alles nüüd vabaks. Ole mulle armuline ja luba palvetada kõikvõimsa Baal-Hammoni ees.“

„Hää küll, hää küll, mu tütar! Kuid ega sa ei unustanud templile andeid tuua? Ära ole kitsi annetega jumalate kasuks.“

„Ma tõiin kaks tuvi, neli kala ja vihu nisupäid.“

„Inimesed on läinud ihnsaks,“ urises preester. „Teistel pole lambast või vasikastki kahju. Mida sa tahad paluda?“

„Täna kuue aasta eest ma kaotasin oma poja. Ta mängis teiste poistega mere ääres, kui tulid paadid tigidate inimestega. Nad haarasid lapsed ja viisid merele. Ainult kaks neist, kes olid mänginud sääli, pääsid koju ja jutustasid laste vargusest. Siis mu poeg oli kümneaastane.“

„Põlvita siia,“ vastas preester, „sule silmad, siruta käed jumala poole ja palveta.“

Õrn hääli, milles tundus sügav kurbus, hakkas laulma:

Anna tagasi mu poeg, mu kaunis poeg!

Ta oli kui pärl pärlikarbis.

Ta oli mu süda,

Ja süda võeti mul rinnast.

Anna tagasi mu poeg, mu kaunis poeg!

Päike ja kuu vaatavad alla maa pääle.

Nad valgustavad mu kurba elu.

Mu silmad on kustunud poega nuttes,

ja südames on põrgutuli.

Anna tagasi mu poeg, mu kaunis poeg!
 Kas tõesti ta surnud, ei näe ega kuule?
 Ei, vale, see on vale. Pole surnud, vaid hulgub maailmas.
 Kes ütleb mulle, õnnetule, kus on mu kaunis poeg?
 Tahan moonduda valgeks tuviks ja lennata ta juure³⁷.

See hääl oli väga mu ema hääle sarnane ja kõneles samast murest, mis praegu rõhus Am-Lailit. Tahtmatult tungisid ohked mu rinnast. Ma ei saanud end hoida, hakkasin nuuksuma ja lõpuks valjusti nutma.

Hääled vaikisid, kostis sosin:

„Kas kuuled? Vihane jumal Baal-Hammongi ei suutnud vastu panna ja hakkas nutma.“

Siis kostsid hüüded ja jalgade müdin.

Tulin ruttu alla ja astusin templi trepile.

Naine tuli mu juure:

„Siin ta on, mu Haruh, mu väike Haruh! Baal kuulis mu palve ja saatis mu poja tagasi!“

Ta jooksis mu juure, haaras mu käe ja hakkas nägu vaatlema:

³⁷ Seda laulu laulavad naised Süürias praegugi.

„Needsamad kiharad, needsamad silmad! Kuid kus on sünnimärk põsel? Kes sa oled?“

Ma nutsin ikka veel ja ütlesin nuuksudes:

„Oo, hää naine! Mul hakkas hale sinust, sest minu lahu-
tasid emast samuti meriröövliid. Sellepärast tulingi su juure.
Ära nuta, palun, ära nuta! Küll sa leiad veel oma poja! Kuid
sina ei ole mu ema. Temal on teissugune nägu ja sinised joo-
ned põskedel.“

Preester kõrge mütsiga lähenes aeglaselt.

„Selle poisi saatis sulle Baal ise,“ ütles ta. „See on sinu
poeg. Suur ime sündis selles templis.“

„Kuid mu poeg varastati kuue aasta eest, ta peaks nüüd
palju vanem olema.“

„Sa kõneled rumalusi, mõistmatu naine. Jumal Hammon
röövis ta ja hoidis varjul pilvedes. See aeg möödus kiiresti
nagu üks silmapilk, sellepärast ta ei võinudki muutuda. Seda
ütlen mina, kohen³⁸ Ešmunasar, ja kohenid ei eksi iialgi. Ütle,
poiss, su nimi on ju Haruh.“

Mõtlesin järele, mis öelda, sest et olin väga mures selt-
simeeste pärast laeval.

„Ei tea,“ vastasin ma. „Ma viin Soferi, Baabüloni arsti
kirja. Ta ütles mulle: „Sa lähed linna targa hohomi Sanhu-
niafoni juure ja annad talle selle kirja minu tervitustega.“
Küsisin Soferilt: „Aga kus elab see tark?“ Sofer-rafa vastas:
„Ära muretse. Kartaagos igauks juhatab su ta juure.“

„Muidugi!“ hüüatas kohen. Kes ei tunne Sanhuniafoni,
tarkadest kõige targemat? Ta mõistab lindude keelt ja loeb
tähtedest inimeste saatust.“

Kuid kuidas ma leiain ta?“

„Me anname kirja edasi! Kuid nüüd peame kutsuma siia
rahva ja jutustama, kuidas poiss kandus ühe päevaga kaugest
Baabülonist Kartaagosse.“

„Kuid ma ei ole iialgi Baabülonis olnud,“ katkestasin ma
uesti vanameest. „Mu õpetaja Sofer tuli Baabülonist.“

„Ole vait, kui sind ei küsita! Vanemad teavad paremini
kui sina. Kuidas sind hüütakse?“

„Elisar.“

„Ma ju ütlesin, et nüüdsest pääle su nimi on Haruh.“
Preester astus puu juure ja raputas seda. Okstel rippuvad tu-
vikujulised kellad hakkasid helisema. Templist ilmusid kaks
unist neegrit.

„Bali ja Mhend, tooge kandetool, me läheme kohe linna-
valitseja juure.“

Emastoret pörkas minust eemale.

³⁸ kohen — preester.

„Poiss, kas sa tõesti ütled, et lendasid siia Baabülonist? See on ju nali?“

„Mis sa segad?“ karjus talle preester. „Oh sa rumal, rahutu naine! Ma oma silmadega nägin, kuidas lendas läbi õhu vanker, tulised hobused ees, ja laskus siin aeda, kõrvetades puielt lehed. Vankrist väljus see poiss, kiri peos. Mina, kohen Ešmunasar, ise nägin seda, ja kohenid ei eksi iialgi...“

Lähenesid neegrid kandetooliga, mis kaunistatud ääraste ja kuljustega, ning panid selle maha. Preester Ešmunasar käsikis mind toolile astuda. Mul oli häbi naise ees, kes oli mu ema nägu. Ta seisis kõrval, käed vastu rinda surutud. Ta arvata-vasti pidas mind häbituks valelikuks. Kuid mina ei olnud süüdi! Mul oli vaja ruttu jõuda targa Sanhuniafoni juure. Neegrid võtsid kandetooli ja sammusid aiasst välja. Kõige ees kõndis ori, kes kandis ridva otsas põlevat lampi, selle järele — kaks pillimängijat. Üks puhus flööti, teine helistas kuljuseid.

Kandetooli taga kõndis valge- ja mustatriibuline mantlisse mähitud kohen.

4. Tark Sanhuniafon.

Me liikusime piki kitsaid tühje tänavaid, üles mööda järske treppe, möödusime suletud poodidest. Nägin kõrgeid kivi-maju paljude akendega. Flööt vilistas heledasti, kuljused helisesid... Kõigist akendest ja uustest vahtisid inimesed ja küsisid:

„Kes sõidab?“

„Saadik kaugest Baabülonist,“ vastasid kandjad.

Linna keskel oli suurtest tahutud kividest müür. Mõned sõdurid astusid meile lähemale, kuid nähes koheni, hüüdsid:

„Vaga kohen, palveta meie, linna kaitsjate, eest!“

Mõne tänava järele me peatusime pika, lampkatusega maja juures, mida kaunistasid kujud ja klaaskuulid. Kohen haaras mu käest oma kondiste sõrmedega ja me astusime trepist üles. Ühe ukse kohal põles lamp. Kohen koputas, lükkas ust, ja me astusime väikesesse tuppa. Suur vaip kattis põrandat. Kest tuba kükitas väike, kõhn inimene, kelle pää oli sile nagu jaanalinnu muna. Ta luges lahtikeeratud papüüruserulli. Siinsamas vaibal oli palju papüüruseid. Mõnede oli joonistatud loomi, sisalikke ja usse.

„Tervitan sind, Sanhuniafon,“ sosistas kohen.

Istuja ei vastanud, vaid luges edasi:

„Tulin su juure tähtsa asja pärast, tarkuse allikas,“ jatkas kohen. „Tõin su juure poisi, kes sõitis siia tulivankris.“

Sanhuniafon pööris pää ja mõõtis meid oma pilguga.

„Sul vist on vähe tulu palvetajaist ja sa hakkad nalja pärast nägema asju, mida ei ole,“ vastas ta ja hakkas uuesti lugema.

Siis ma hüüdsin:

„Sofer-rafa, kes tunneb palju keeli, saadab sulle kirja.“

Tark tõusis kohe.

„Tundsind küll Baabülonis tarka inimest, keda hüüti Sofer-rafaks! Kas ta elab? Ta tahtis sõita sküütide juurde, et näha inimesi, kelle ainus silm asetseb keset selga. Kus ta on praegu?“

„Ta on siin sadamas, nälgjane, leivata. Teda ei lasta kaldale ja homme ta müüakse turul nagu lammas.“

Sanhuniafon võttis mult rullikeeratud papüüruse, tõmbas selle põlvel sirgeks ja hakkas lugema. Siis ta vaatas minule ja ütles:

„Võta oma kuue hõlm ja kuivata silmad. Tulevasele targale või sõdurile ei sobi nutta.“

Õpetlane luges veel kord kirja läbi ja rullis selle siis jälle kokku.

„Aitäh, lugupeetud templiteener, et hoolitsesid poisi ja mu sõbra, Baabüloni targa, saatuse eest. Kui vajad mu abi, siis ütle seda. Kuid tulisel vankril, tõendavad mõned, olevat sõitnud ainult jumalad tuhat aastat tagasi. Aga, et praegusel ajal jumalad kuidagi ei taha ilmuda inimestele, ükskõik kui palju neid ka ei paluta, siis sa parem ütle inimestele, et nägid tulivankrit unes ja mitte taevas, kus lendavad ainult linnud. Poiss, tule, lähme.“

Sanhuniafon mähkis enda mantlisse ja juhtis mu maja sisemusse. Me läksime mööda keerdtreppi katusele.

Mõned inimesed istusid siin poolsõõris asetatud kauneil pinkidel. Kõrgel pronksalusel põles tuvikujuline lamp, mille tuli levitas hääd lõhna. Sanhuniafon lähenes ühele istujaist, keda kaunistasid käevõrud ja kaelaehe.

„Kõrgesti austatud šufet³⁰! Ma olen kuulnud, et kavatsed saata laevu sinna, kus saab vahetada meie linna kaupu kulla vastu. Luba, et sinu laevastikuga ühineb tarkusetäht kaugest Baabülonist, hoham Sofer-rafa. Ta on käinud igalpool: kaugel põhjas, kus inimesed elavad igavesti sadava lume all, ja palavas lõunas, kus elavad loomataolised karvased kääbused, kes valmistavad oma eluasemed linnupesadesse.“

„Kuid kus on see Baabüloni tark? Too ta siia, et saaksin kuulda ta kõnet!“

„Ta ei saa tulla. Su vahimehed vallutasid laeva, millel ta jõudis sadamasse, ega lase kedagi maale, ning tahavad targa orjaks müüa.“

Nüüd kargas üks istujaist püsti ning ma tundsin tas sellesama inimese, kes oli sadamas käskinud meie laeva valvata.

„See ei ole sugugi nõnda,“ ütles ta, „ma seletan, kuidas see oli. „Mulle teatati, et olevat saabunud tormis kannatanud

³⁰ Kartaagos oli kaks šufetti — linna ja vabariigi valitsejat.

röövlitelaev. Käskisin vallutada ta, röövliite üle mõista kiiret kohut, ühed hukata ja teised saata käsikive ringi ajama. Laev on hästi ehitatud ja kõlbab meie laevameestele sõiduks.“

Šufet vihastus.

„Sa mõistad halvasti mu kärke, sadamaülem. Karistagu sind Melkart! Sa häämeelega müüksid orjaks rahulikud reisi-
jad ja ka õpetatud arsti, kes võiks meie laevamehi arstida. Meie röövliid on ju kasulikud, kui nad ei röövi meid, vaid kavala-
laid kreeklassi ja kõrke egiptlasi. Mine kohe sadamasse ja va-
basta kõik, kelle säädsid omavoliliselt valve alla. Tee ruttu,
muidu ma ei hakka ootama Melkarti viha, vaid oma käega
karistan sind.“

Sadamaülem kummardus, puudutades käega maad.

„Sinu käsk täidetakse,“ ütles ta ja eemaldus kiiresti.

Ma vist hüppasin rõõmu pärast, sest šufet vaatas minu
poole ja küsis:

„Ja mis sina, hüppaja, rõõmustad?“

„Ma rõõmustan, et Sofer-bobo sõidab kaasa sinu laevadega
ja nõnda satume Kaanarimaale, kus on mulla asemel kuldliiv.“

„Kus niisugune Kaanarimaa asub? Ma ei ole sellest
ialgi kuulnud? Mis sa tead tast?“

Siis ma jutustasin kõik oma isast, ta kirjast, mis lõigatud
vaskplaadile ja sellest, et Sofer võttis minu kaasa ja tahab leida
Kaanarimaa.

„Sinna vaja saata meie laevad,“ hakkasid nüüd istujad
rääkima. „Kui sääl on kuninga teenriks selle poisi isa, meie
siidonlane, beni-Aanak⁴⁰, siis ta aitab meid selle maa vallutada.
Me müüme mehed orjadeks, võtame kõik kulla, kuid maa ja-
game oma väljarändajaile.“

Nüüd algasid kõnelused ja vaidlused.

Kuulasin, kuulasin neid ja silmad hakkasid väsimusest
kinni vajuma. Sellepärast rõõmustusin, kui Sanhuniafon kut-
sus mu endaga ära.

Targa tuppa jõudnud, ta kutsus teenri ja käskis mulle
aseme valmistada. Heitsin pehmele lambanahale toanurgas.

Pää all oli villaga täidetud pehme padi. Põrand hakkas
kiikuma. Näis nagu loksusid lained ümberringi, siis vajusin
sügavasse unne.

⁴⁰ Fööniklased nimetasid endid „Aanaki“ poegadeks — beni-Aanak.

Toimetus: J. Käis, J. Parijõgi, O. Luts, A. Oengo-Johanson, M. Nurmik, H. Valma, H. Tõnisson, L. Jürisson, A. Burmeister. **Vastutav ja tegev toimetaja:** M. Nurmik.

Tallitusjuht: H. Valma. **Väljaandja:** „Tõõkool“. **Toimet. ja tallit.:** Tallinna, V. Roosikrantsi 3.

Tellimishind: aastas 2 kr. 50 s., poolaastas 1 kr. 25 s., üksiknr. 25 s.

Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutised.